

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 19692/2557

บริษัทป.ต.ท. จำกัด (มหาชน)โจทก์ บริษัทเซ็็นทรัลอุตสาหกรรมกระดาษ จำกัด (มหาชน)จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 มาตรา 11, ป.พ.พ. มาตรา 193/33, ป.พ.พ. มาตรา 391, พ.ร.บ.ทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มาตรา 19, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/13, ป.พ.พ. มาตรา 193/34, ป.วิ.พ. มาตรา 249, ป.พ.พ. มาตรา 193/26

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์มีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจตาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ถือว่าโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 มาตรา 46 (9) และ พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2540 มาตรา 4 กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดเข้าว่าต่างและแก้ต่างคดีแทนโจทก์ได้ และพนักงานอัยการเป็นผู้ปฏิบัติราชการให้สำนักงานอัยการสูงสุด โดยอำนาจและหน้าที่ตาม พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ.2498 (เดิม) มาตรา 11 กำหนด เมื่อโจทก์แต่งตั้งพนักงานอัยการให้ทำหน้าที่ทนายความ พนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนโจทก์ได้ตาม พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (2) จำเลยประกอบกิจการอุตสาหกรรมการผลิตและจำหน่ายกระดาษ จำเลยซื้อก๊าซจากโจทก์เพื่อนำไปใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าและความร้อนภายในโรงงานของจำเลยเพื่อผลิตกระดาษอันเป็นกิจการของจำเลย จึงเป็นกรณีโจทก์ ผู้ประกอบการค้าเรียกเอาค่าของที่ได้ส่งมอบให้จำเลยทำเพื่อกิจการของฝ่ายจำเลยนั่นเอง สิทธิเรียกร้องของโจทก์ในเงินค่าก๊าซที่จำเลยค้างชำระแก่โจทก์ จึงมีกำหนดอายุความ 5 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 193/33 (5) แม้พฤติการณ์ที่โจทก์ปิดวาล์วก๊าซ ถือว่าโจทก์ในฐานะคู่สัญญาได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาซื้อขายก๊าซแล้วคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมตาม ป.พ.พ. มาตรา 391 วรรคหนึ่ง แต่กรณีก็เป็นการเลิกสัญญาเพราะจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระเบี้ยปรับซึ่งเป็นค่าเสียหายจากการผิดสัญญาซื้อขายก๊าซของจำเลย ซึ่งได้เกิดขึ้นและยังมีอยู่ตลอดไปจนกว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้จากจำเลยโดยสิ้นเชิง การเลิกสัญญาดังกล่าวหาได้ทำให้สิทธิเรียกร้องเอาเบี้ยปรับจากจำเลยระงับไปไม่ ดังนั้น โจทก์จึงมีสิทธิเรียกเอาเบี้ยปรับตามที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขายก๊าซจากจำเลยได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงินจำนวน 115,360,077.25 บาท พร้อมเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือน ของต้นเงิน 64,028,645.46 บาท นับตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2551 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 87,453,358.76 บาท แก่โจทก์ พร้อมเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 1 ต่อเดือน ของต้นเงินจำนวน 64,028,645.46 บาท นับตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2551 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยใช้ค่าชดเชยธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 50,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนเท่าทุนทรัพย์ที่โจทก์ขณะคดี ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายืน ให้จำเลยใช้ค่าทนายความในชั้นอุทธรณ์ 10,000 บาท แทนโจทก์ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า เดิมโจทก์เป็นนิติบุคคลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2521 เรียกว่า การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ต่อมา คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการเปลี่ยนแปลงทุนเป็นเรือนหุ้นของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและเห็นชอบในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งโจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 มาตรา 19 วันที่ 30 กันยายน 2544 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2544 ยกเลิกพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2521 และวันที่ 1 ตุลาคม 2544 โจทก์แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 โดยยังมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2544 จำเลยกับโจทก์ทำสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติกัน โดยจำเลยตกลงซื้อก๊าซจากโจทก์เพื่อใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าและความร้อนภายในโรงงานผลิตกระดาษของจำเลย ต่อมาจำเลยผิดสัญญาโดยค้างชำระค่าก๊าซแก๊สโจทก์ในปี 2547 งวดเดือนมีนาคม 2547 ถึงเดือนธันวาคม 2547 จำนวน 10 งวด ในปี 2548 งวดเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ถึงเดือนธันวาคม 2548 จำนวน 11 งวด และในปี 2549 งวดเดือนมกราคม 2549 ถึงเดือนมิถุนายน 2549 จำนวน 6 งวด โดยรวมค้างชำระค่าก๊าซทั้งสิ้น 64,028,654.46 บาท ภาษีมูลค่าเพิ่ม 4,482,005.19 บาท เบี้ยปรับตามสัญญา (ก่อนที่ศาลชั้นต้นจะกำหนดให้ใหม่) 46,849,426.60 บาท รวมเป็นเงิน 115,360,077.25 บาท ระหว่างระยะเวลาตามสัญญาซื้อขายก๊าซ จำเลยยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการของตนเองและศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูฟูกิจการ โดยแต่งตั้งจำเลยเป็นผู้ทำแผนฟื้นฟูฟูกิจการ ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องขออนุญาตฟ้องจำเลยสำหรับหนี้เบี้ยปรับที่จำเลยค้างชำระระหว่างวันที่ 27 เมษายน 2547 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2548 จำนวนเงิน 2,433,190.26 บาท ซึ่งเป็นมูลหนี้ที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทำแผนจนถึงก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/13 ประกอบมาตรา 90/12 (4) มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยข้อแรกว่า พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนโจทก์หรือไม่ เห็นว่า ในประเด็นดังกล่าวศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด จึงสิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ แต่โจทก์ยังคงมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 จึงถือว่าโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 มาตรา 46 (9) และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2540 มาตรา 4 กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดเข้าว่าต่างและแก้ต่างคดีแทนโจทก์ได้ การว่าต่างและแก้ต่างคดีแทนโจทก์จึงอยู่ในอำนาจของสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (2) พนักงานอัยการจึงมีอำนาจเข้าว่าต่างและแก้ต่างแทนโจทก์ได้ และศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายืน ที่จำเลยฎีกาว่า มาตรา 46 (9) แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2540 มาตรา 4 ให้อำนาจแก่สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นหน่วยงานนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยกับข้อวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค 1 ว่า พนักงานอัยการเป็นผู้ปฏิบัติราชการให้สำนักงานอัยการสูงสุด โดยอำนาจและหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 (เดิม) มาตรา 11 กำหนด เมื่อโจทก์แต่งตั้งพนักงานอัยการให้ทำหน้าที่ทนายความ พนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนโจทก์ได้ตามพระราชบัญญัติ

พนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (2) ซึ่งไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 11 (5) ดังนั้น ข้อที่
จำเลยฎีกาว่า โจทก์โดยพนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีนี้ เพราะพระราชบัญญัติ
พนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (5) ไม่ได้ให้อำนาจไว้ด้วยเหตุต่าง ๆ จึงไม่เป็นสาระที่จะ
สามารถเปลี่ยนแปลงผลเป็นให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนโจทก์ตาม
พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (2) ได้ ศาลฎีกาจึงไม่รับวินิจฉัยให้ ฎีกาของ
จำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยต่อไปว่า สิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่
นำมาฟ้องในเงินค่าก๊าซและเบี้ยปรับจากจำเลยขาดอายุความหรือไม่ สำหรับสิทธิเรียกร้องในเงิน
ค่าก๊าซที่จำเลยค้างชำระแก่โจทก์นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34
บัญญัติว่า "สิทธิเรียกร้องดังต่อไปนี้ให้มีกำหนดอายุความสองปี (1) ผู้ประกอบการค้าหรือ
อุตสาหกรรม ผู้ประกอบหัตถกรรม ผู้ประกอบศิลปอุตสาหกรรมหรือช่างฝีมือ เรียกเอาค่าของที่ได้
ส่งมอบ ค่าการงานที่ได้ทำ หรือค่าดูแลกิจการของผู้อื่น รวมทั้งเงินที่ได้ออกทดรองไป เว้นแต่
เป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของฝ่ายลูกหนี้ตนเอง..." และมาตรา 193/33 บัญญัติว่า "สิทธิเรียกร้อง
ดังต่อไปนี้ให้มีกำหนดอายุความห้าปี...(5) สิทธิเรียกร้องตามมาตรา 193/34 (1) (2) และ (5) ที่ไม่
อยู่ในบังคับอายุความสองปี" เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังว่า จำเลยประกอบกิจการอุตสาหกรรมการผลิต
และจำหน่ายกระดาด จำเลยซื้อก๊าซจากโจทก์เพื่อนำไปใช้ผลิตกระดาดไฟฟ้าและความร้อนภายใน
โรงงานของจำเลยเพื่อผลิตกระดาดอันเป็นกิจการของจำเลย จึงเป็นกรณีโจทก์ผู้ประกอบการค้า
เรียกเอาค่าของที่ได้ส่งมอบให้จำเลยทำเพื่อกิจการของฝ่ายจำเลยนั่นเอง สิทธิเรียกร้องของโจทก์
ในเงินค่าก๊าซที่จำเลยค้างชำระแก่โจทก์ จึงมีกำหนดอายุความ 5 ปี ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 (5) หากใช้มีกำหนดอายุความ 2 ปี ดังที่จำเลย
อ้างแต่อย่างใดไม่ ส่วนข้อเท็จจริงที่จำเลยนำมาอ้างเป็นเหตุว่า การซื้อก๊าซจากโจทก์ไม่ใช่เป็นการ
ที่จำเลยนำก๊าซไปเดินเครื่องจักรที่ใช้ผลิตกระดาดโดยตรง ต้องนำไปแปลงผ่านโรงผลิตไฟฟ้าก่อน
จะนำไฟฟ้าที่ได้ไปเดินเครื่องจักรผลิตกระดาด จึงไม่ใช่เป็นการที่ได้ทำเพื่อกิจการของฝ่ายลูกหนี้
นั่นเอง ต้องนำกำหนดอายุความ 2 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34 มาใช้
บังคับนั้น เป็นการยกข้อเท็จจริงอันเป็นข้อต่อสู้นอกเหนือคำให้การมายกขึ้นอ้างในการยื่นฎีกา ไม่
เป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 1 จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบ
ด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้ ดังนั้น
เมื่อโจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระค่าก๊าซที่ค้างชำระภายในกำหนดอายุความ 5 ปี สิทธิเรียกร้องของ
โจทก์จึงไม่ขาดอายุความ ส่วนสิทธิเรียกร้องเบี้ยปรับที่จำเลยค้างชำระนั้น เมื่อสิทธิเรียกร้องส่วนที่
เป็นประธาน คือ ค่าก๊าซที่จำเลยค้างชำระไม่ขาดอายุความดังที่ได้วินิจฉัยมา ข้อฎีกาของจำเลยที่
อ้างว่าเบี้ยปรับที่จำเลยค้างชำระซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องส่วนที่เป็นอุปกรณ์นั้นจะต้องขาดอายุความ
ด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/26 จึงไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น
สิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่ฟ้องเรียกเอาเงินค่าก๊าซและเบี้ยปรับจากจำเลยจึงไม่ขาดอายุความ ฎีกา
ของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยข้อสุดท้ายว่า เมื่อสัญญาซื้อขาย
ก๊าซระหว่างโจทก์กับจำเลยเลิกกันแล้ว โจทก์มีสิทธิเรียกเอาเบี้ยปรับตามที่กำหนดไว้ในสัญญา
ดังกล่าวหรือไม่ เห็นว่า แม้พฤติการณ์ที่โจทก์ปิดวาล์วก๊าซ ถือว่าโจทก์ในฐานะคู่สัญญาได้ใช้สิทธิ
เลิกสัญญาซื้อขายก๊าซแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่
เดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 วรรคหนึ่ง ดังที่จำเลยฎีกาก็ตาม แต่กรณีนี้
เป็นการเลิกสัญญาเพราะจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระเบี้ยปรับ

ซึ่งเป็นค่าเสียหายจากการผิดสัญญาซื้อขายก๊าซของจำเลย ซึ่งได้เกิดขึ้นและยังมีอยู่ตลอดไป จนกว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้จากจำเลยโดยสิ้นเชิง การเลิกสัญญาดังกล่าว หาได้ทำให้ สิทธิเรียกร้องเอาเบี้ยปรับจากจำเลยระงับไปไม่ ดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 ได้วินิจฉัยไว้โดยละเอียด แล้ว และตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1010/2538 คดีระหว่าง นายไชยเสน โจทก์ นางกาญจนา จำเลย ดังนั้น โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องเอาเบี้ยปรับตามที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขายก๊าซจากจำเลยได้ ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน พิพากษายืน ให้จำเลยใช้ค่าทนายความในชั้นฎีกา 10,000 บาท แทนโจทก์

องค์คณะ

สมชาย พงษ์ธา · วีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี · พันวະສາ ບຸ້ວທອງ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/19692/2557>